

УДК 343.35(477)

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5\(23\)-577-587](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5(23)-577-587)

Кузик В'ячеслав Васильович кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник 1-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії криміналістичної та спеціальної техніки, Державний науково-дослідний інститут МВС України, провулок Євгена Гуцала, 4-А, м. Київ, 01011, <https://orcid.org/0000-0001-5110-8220>

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ НЕЗАКОННОГО ПРИДБАННЯ, ЗБУТУ АБО ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Анотація. У статті надана кримінально-правова характеристика об'єктивної сторони незаконного придбання, збуту або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації.

Встановлено, що зазначене кримінальне правопорушення проявляється лише у своїй активній формі, тобто як дія, яка виражається у незаконному придбанні, збуті та використанні спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

Визначено, що воно належить до кримінальних правопорушень з альтернативними діями, що вчиняються без передбачених нормативно-правовими актами України дозволу: 1) збут (будь-які оплатні чи безоплатні форми їх реалізації (продаж, дарування, обмін, сплата боргу, позика тощо), що здійснюються всупереч законній господарській діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації); 2) придбання (будь-які умисні дії, що здійснюються всупереч законній господарській діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації та пов'язані з купівлею, обміном, привласненням знайденого, одержанням як подарунок, відшкодуванням боргу тощо); 3) використання (дія або процес, коли особа незаконно застосовує зазначені предмети для досягнення певної мети).

За результатами дослідження об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 359 КК України, пропонується декриміналізувати діяння, що підпадають під ознаки незаконного придбання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

З'ясовано, що об'єктивними кваліфікуючими ознаками є вчинене повторно або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб.

Ознаками повторності при вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 359 КК України, є такі дії, коли кожна з них має самостійний характер, а не є повторенням. Не є повторенням послідовне вчинення різних діянь стосовно одного предмету.

Наголошено, що заподіяння істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб характерно як наслідок для використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

З метою запобігання незаконному обігу спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації пропонується у ст. 359 КК України встановити спеціальні підстави звільнення від кримінальної відповідальності, а саме: якщо особа добровільно здала органам влади спеціальний технічний засіб негласного отримання інформації.

Ключові слова: кримінально-правова характеристика, кримінальна відповідальність, об'єктивна сторона, спеціальні технічні засоби, отримання інформації, незаконне, придбання, збут, використання.

Kuzyk Viacheslav Vasyliovych candidate of legal sciences, senior researcher of the 1st research department of the Research Laboratory of Forensic and Special Techniques, State Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Yevgena Hutsal lane, 4-A, Kyiv, 01011, <https://orcid.org/0000-0001-5110-8220>

CRIMINAL LAW CHARACTERISTICS OF THE OBJECTIVE SIDE OF ILLEGAL ACQUISITION, SALE OR USE OF SPECIAL TECHNICAL MEANS OF OBTAINING INFORMATION

Abstract. The article provides a criminal law description of the objective side of illegal acquisition, sale or use of special technical means of obtaining information.

It was established that the specified criminal offense is manifested only in its active form, that is, as an action expressed in the illegal acquisition, sale and use of special technical means of secretly obtaining information.

It was determined that it belongs to criminal offenses with alternative actions, which are committed without the permission stipulated by the normative legal acts of Ukraine: 1) sale (any paid or unpaid forms of their implementation (sale, donation, exchange, payment of debt, loan, etc.), that are carried out contrary to the legal economic activity related to the development, manufacture, supply of special

technical means for removing information from communication channels and other technical means of covertly obtaining information); 2) acquisition (any intentional actions carried out contrary to the legal economic activity related to the development, manufacture, supply of special technical means for removing information from communication channels and other technical means of secretly obtaining information and related to the purchase, exchange, appropriation of what was found, receiving as a gift, debt repayment, etc.); 3) use (action or process when a person illegally uses the specified items to achieve a certain goal).

According to the results of the study of the objective side of the criminal offense provided for in Art. 359 of the Criminal Code of Ukraine, it is proposed to decriminalize acts that fall under the signs of illegal acquisition of special technical means of secretly obtaining information.

It has been found that the objective qualifying features are repeated acts or if they have caused significant damage to the legally protected rights, freedoms or interests of individual citizens, state or public interests or the interests of individual legal entities.

Signs of repetition when committing a criminal offense provided for in Art. 359 of the Criminal Code of Ukraine, there are such actions when each of them has an independent character and is not a repetition. Successive performance of different actions in relation to the same subject is not repetition.

It is emphasized that causing significant damage to the rights, freedoms or interests of individual citizens protected by law, state or public interests or the interests of individual legal entities is a characteristic consequence of the use of special technical means of covertly obtaining information.

In order to prevent the illegal circulation of special technical means of secretly obtaining information, it is proposed in Art. 359 of the Criminal Code of Ukraine to establish special grounds for exemption from criminal liability, namely: if a person voluntarily surrendered to authorities a special technical means of covertly obtaining information.

Keywords: criminal law characteristics, criminal liability, objective side, special technical means, obtaining information, illegal, acquisition, sale, use.

Постановка проблеми. Одним із видів кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян є незаконне придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації.

Суспільна небезпечність цього кримінально протиправного діяння полягає в тому, що незаконне придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації посягає на встановлений органами державної влади порядок обігу зазначених засобів, заподіює шкоду

охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб, у тому числі порушує недоторканість приватного життя [1, с. 636].

Кримінальна відповідальність за незаконне придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації передбачено у ст. 359 Кримінального кодексу України (далі – КК України) [2].

У диспозиції кримінально-правової норми фіксується насамперед об'єктивна сторона кримінального правопорушення. Так, ст. 359 КК України складається з трьох частин, де у частині 1 передбачено кримінальну відповідальність за незаконне придбання або збут спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, а також незаконне їх використання; у частині 2 – за ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб; у частині 3 – за дії, передбачені ч. 1 або ч. 2 цієї статті, вчинені організованою групою або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами кримінальної відповідальності за незаконне придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації займалися А. В. Боровик, В. І. Возний, В. Г. Кондратов, Б. Д. Леонов, В. І. Павликівський, В. С. Серьогін, І. М. Чуб та інші дослідники. Роботи цих авторів мали велике наукове та практичне значення. Але більшість дослідників з даної проблематики розглядали питання щодо об'єкту та предмету цього кримінального правопорушення, залишивши поза увагою розгляд питань щодо характеристики об'єктивної сторони даного кримінально протиправного діяння. Окрім того, на актуальність зазначеної проблематики вказує й те, що на сьогодні потребує удосконалення кримінально-правова норма, передбачена ст. 359 КК України.

Метою статті є охарактеризувати об'єктивну сторону незаконного придбання, збуту або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації, а також визначити напрями удосконалення кримінально-правової норми, передбаченої ст. 359 КК України.

Виклад основного матеріалу. Об'єктивною стороною кримінального правопорушення є сам процес його вчинення та результат, який настає внаслідок цього, якщо розглядати їх із зовнішньої сторони. Об'єктивна сторона конкретного кримінального правопорушення має індивідуальні особливості, пов'язані зі способом, місцем, часом його вчинення, характером наслідків тощо [3, с. 78].

Аналіз ч. 1 ст. 359 КК України дають підстави стверджувати, що зазначене кримінально протиправне діяння проявляється лише у своїй активній формі, тобто як дія, яка виражається у незаконному придбанні, збуті

та використанні спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

Виходячи з диспозиції цієї кримінально-правової норми можна зробити висновок, що кримінальне правопорушення належить до так званих кримінальних правопорушень з альтернативними діями (придбання, збут, використання).

Зазначені дії повинні бути незаконними, тобто вчиняються без передбачених нормативно-правовими актами України дозволу. Винний не має ні дійсного, ні уявного права на їх здійснення. При цьому варто наголосити, що дозвіл на право розроблення, виготовлення, постачання спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації визначено у Ліцензійних умовах провадження господарської діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації та поширюється на всіх суб'єктів господарювання незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, які провадять повністю або частково господарську діяльність у цій сфері [4].

Найбільш небезпечною формою незаконного обігу спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації є збут цих заборонених предметів. Наприклад, збут визначається як будь-які оплатні чи безоплатні форми їх реалізації, тобто це продаж, дарування, обмін, сплата боргу, позика тощо [5, с. 54].

На сьогодні існують роз'яснення Верховного Суду України щодо незаконного збуту та придбання заборонених предметів. Так, Пленум Верховного Суду України у постанові від 26.04.2002 року № 4 «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів» [6] надав роз'яснення щодо тлумачення вищезазначених форм незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, зокрема: а) незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також прекурсорів – будь-які оплатні чи безоплатні форми їх реалізації всупереч чинному антинаркотичному законодавству (продаж, дарування, обмін, сплата боргу, позика, введення володільцем цих засобів або речовин ін'єкцій іншій особі за її згодою тощо); б) незаконне придбання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів – їх купівля, обмін на інші товари або речі, прийняття як плати за виконану роботу чи надані послуги, позики, подарунка або сплати боргу, привласнення знайденого; збирання залишків наркотиковмісних рослин на пожнивних земельних площах після зняття з них охорони, на земельних ділянках

громадян, а також збирання таких дикорослих рослин чи їх частин на пустирях.

У постанові Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 року № 3 «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» [7] визначено, що: а) незаконний збут холодної, вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв полягає в умисній передачі їх іншій особі поза встановленим порядком шляхом продажу, обміну, дарування, сплати боргу тощо; б) незаконним придбанням вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв слід вважати умисні дії, пов'язані з їх набуттям (за винятком викрадення, привласнення, вимагання або заволодіння шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем) всупереч передбаченому законом порядку – в результаті купівлі, обміну, привласнення знайденого, одержання як подарунок, на відшкодування боргу тощо.

Таким чином, під незаконним збутом спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації слід розуміти будь-які оплатні чи безоплатні форми їх реалізації (продаж, дарування, обмін, сплата боргу, позика тощо), що здійснюються всупереч законній господарській діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації; а під незаконним придбанням цих заборонених предметів – будь-які умисні дії, що здійснюються всупереч законній господарській діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації та пов'язані з купівлею, обміном, привласненням знайденого, одержанням як подарунок, відшкодуванням боргу тощо.

Серед науковців існує думка про доцільність декриміналізації дій щодо придбання та зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. Як зазначили Б. Д. Леонов та В. С. Серьогін, ступінь суспільної небезпечності дій, пов'язаних з незаконним придбанням, збутом або використанням спеціальних технічних засобів, не є однаковим. Незаконне придбання або збут спеціальних технічних засобів являють приклад надмірної криміналізації. Ці діяння посягають на адміністративні правовідносини, які виникають в процесі розроблення, виготовлення, постачання спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації. Фактично йдеться про провадження

певного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню відповідно до закону. З точки зору теорії кримінального та адміністративного права, лише сам факт вчинення таких дій, як придбання чи зберігання предмета посягання (якщо не зважати на кількість спеціальних технічних засобів, що придбані чи зберігаються), за відсутності інших ознак, що вказують на підвищений характер суспільної небезпеки, очевидно, може охоплюватися ознаками адміністративного проступку [8, с. 141].

На сьогодні незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації не є кримінально караним діянням, а є адміністративним правопорушенням (ст. 195-5 Кодексу України про адміністративні правопорушення) [9]. Що стосується незаконного придбання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, то ми підтримуємо точку зору щодо декриміналізації цього діяння, оскільки воно посягає на встановлений порядок управління (в частині розроблення, виготовлення, постачання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації), що поставлено під адміністративно-правову охорону, та характеризується низьким ступенем суспільної небезпечності (в частині спричинення суспільно шкідливих наслідків).

Кримінально протиправними діями є використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, яке також є найбільш небезпечною формою вчинення цього кримінального правопорушення, оскільки можуть бути порушені конституційні права людини.

У науково-практичних коментарях до Кримінального кодексу України використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації визначається як застосування їх усупереч нормативно-правовим актам [10, с. 826]; як застосування їх, залежно від конкретного виду, за прямим призначенням, але всупереч оперативно-розшукового законодавства [11, с. 829-830]. Тобто, використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації можна розглядати як дію або процес, коли особа незаконно застосовує зазначені предмети для досягнення певної мети.

Об'єктивними кваліфікуючими ознаками є вчинене повторно (ч. 2 ст. 359 КК України) або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб (ч. 3 ст. 359 КК України).

Відповідно до ч. 1 ст. 32 КК України повторністю кримінальних правопорушень визнається вчинення двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК України [2]. Повторність має місце тоді, коли нема перешкод для притягнення особи до кримінальної відповідальності за перше кримінальне правопорушення.

Ознаками повторності при вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 359 КК України, є такі дії, коли кожна з них має самостійний характер, а не є повторенням. Не є повторенням послідовне вчинення різних діянь стосовно одного предмету. Наприклад, придбання з подальшим збутом одного ж самого предмету, якщо такі дії були об'єднані єдиним умислом.

Істотна шкода охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб – це оцінке поняття, яке не має чітких меж тлумачення. На наш погляд, заподіяння такої істотної шкоди характерно як наслідок для використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

З метою запобігання кримінально протиправній діяльності кримінальним законодавством України передбачено спеціальні підстави звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення ряду кримінальних правопорушень, у тому числі й кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом заборонених до обігу предметів. Наприклад, у ч. 3 ст. 263 КК України передбачено звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами у разі, якщо особа добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої [2].

Відповідно до ч. 4 ст. 307 КК України особа, яка добровільно здала наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги і вказала джерело їх придбання або сприяла розкриттю кримінальних правопорушень, пов'язаних з їх незаконним обігом, звільняється від кримінальної відповідальності за незаконне їх виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання (ч. 1 ст. 307, ч. 1 ст. 309 КК України) [2].

На наш погляд, потрібно встановити такі підстави звільнення від кримінальної відповідальності й за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 359 КК України. При цьому слід враховувати, що особа за власним бажанням передає спеціальний технічний засіб негласного отримання інформації відповідному державному органу.

Висновки. Незаконне придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації належить до кримінальних правопорушень з альтернативними діями, що вчиняються без передбачених нормативно-правовими актами України дозволу:

1) збут – будь-які оплатні чи безоплатні форми їх реалізації (продаж, дарування, обмін, сплата боргу, позика тощо), що здійснюються всупереч законній господарській діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації;

2) придбання – будь-які умисні дії, що здійснюються всупереч законній господарській діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації та пов'язані з купівлею, обміном, привласненням знайденого, одержанням як подарунок, відшкодуванням боргу тощо;

3) використання – дія або процес, коли особа незаконно застосовує зазначені предмети для досягнення певної мети.

За результатами дослідження об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 359 КК України, пропонуємо декриміналізувати діяння, що підпадають під ознаки незаконного придбання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, та встановити спеціальні підстави звільнення від кримінальної відповідальності, а саме: якщо особа добровільно здала органам влади спеціальний технічний засіб негласного отримання інформації.

Література:

1. Кузик В. В. Кримінально-правова характеристика об'єкта й предмета незаконного придбання, збуту або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 4(22). С. 634–647.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 25.02.2024).
3. Кириченко О. В., Чорний О. М., Шамара О. В. Протидія терористичним актам в Україні: кримінально-правові та кримінологічні засади : монограф. Дніпро : Дніпров. гум. ун-т, ЛІРА, 2022. 181 с.
4. Деякі питання щодо спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації : постанова Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 № 669. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/669-2016-%D0%BF#n178> (дата звернення: 12.03.2024).
5. Кириченко О. В., Міщанинець О. М. Кримінально-правові засоби протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчинюються організованими групами та злочинними організаціями. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. Спеціальний випуск 1 (№ 91) «Протидія наркозлочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення». С. 52–56.
6. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 4. *Вісник Верховного Суду України*. 2002. № 4. С. 10–21.
7. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 3. *Відомості Верховного Суду України*. 2002. №4. С. 2–9 (вкладка).
8. Леонов Б. Д., Серьогін В. С. Кримінально-правова протидія незаконній діяльності зі спеціальними технічними засобами негласного отримання інформації. *Інформація і право*. 2016. № 2(17). С. 139–146.

9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8074-Х. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 13.04.2024).

10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України ; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 1064 с.

11. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 3-тє вид., переробл. та доповн. ; за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ : Атіка, 2005. 1064 с.

References:

1. Kuzyk V. V. (2024). Kryminal'no-pravova kharakterystyka ob'yekta y predmeta nezakonnoho prydbannya, zbutu abo vykorystannya spetsial'nykh tekhnichnykh zasobiv otrymannya informatsiyi [Criminal law characteristics of the object and subject of illegal acquisition, sale or use of special technical means of obtaining information]. *Current issues in modern science*. 4(22). 634–647 [in Ukrainian].

2. Kryminal'nyy kodeks Ukrayiny [Criminal Code of Ukraine] (2001, April 5). No. 2341-III. *Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (date of application: 02/25/2024) [in Ukrainian].

3. Kyrychenko O. V., Chornyi O. M., Shamara O. V. (2022). Protydiya terorystychnym aktam v Ukrayini: kryminal'no-pravovi ta kryminolohichni zasady [Countering terrorist acts in Ukraine: criminal law and criminological foundations]: monograph. Dnipro: Dnipro. rubber university, LIRA [in Ukrainian].

4. Deyaki pytannya shchodo spetsial'nykh tekhnichnykh zasobiv dlya znyattya informatsiyi z kanaliv zv'yazku ta inshykh tekhnichnykh zasobiv nehlasnoho otrymannya informatsiyi [Some questions regarding special technical means for removing information from communication channels and other technical means of secretly obtaining information] (2016, September 22). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 669. *Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/669-2016-%D0%BF#n178> (date of application: 03/12/2024) [in Ukrainian].

5. Kyrychenko O. V., Mishchanynets O. M. (2018). Kryminal'no-pravovi zasoby protydyi nezakonomu zbutu narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn, yikh analogiv abo prekursoriv, shcho vchynyuyut'sya orhanizovanymy hrupamy ta zlochynnymy orhanizatsiyamy [Criminal law means of combating the illegal sale of narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors committed by organized groups and criminal organizations]. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. Special issue 1(91) "Combating drug crime in Ukraine and the world: problems and ways to solve them." 52–56 [in Ukrainian].

6. Pro sudovu praktyku v spravakh pro zlochyny u sferi obihu narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn, yikh analogiv abo prekursoriv [On judicial practice in cases of crimes in the sphere of trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors] : Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated 04/26/2002 No. 4 (2002). *Bulletin of the Supreme Court of Ukraine*. 4. 10–21 [in Ukrainian].

7. Pro sudovu praktyku v spravakh pro vykradennya ta inshe nezakonne povodzhennya zi zbroyeyu, boyovymy pryпасamy, vybukhovymy rehovynamy, vybukhovymy prystroyamy chy radioaktyvnymy materialamy [On judicial practice in cases of kidnapping and other illegal handling of weapons, ammunition, explosives, explosive devices, or radioactive materials] : Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated April 26, 2002 No. 3 (2002). *Information of the Supreme Court of Ukraine*. 4. 2–9 (tab) [in Ukrainian].

8. Leonov B. D., Seryogin V. S. (2016). Kryminal'no-pravova protydiya nezakonnii diyal'nosti zi spetsial'nymy tekhnichnymy zasobamy nehlasnoho otrymannya informatsiyi [Criminal-legal counteraction to illegal activity with special technical means of obtaining information secretly]. *Information and law*. 2(17). 139–146 [in Ukrainian].

9. Kodeks Ukrayiny pro administratyvni pravoporushennya [Code of Ukraine on Administrative Offenses] (1984, December 07). No. 8074-X. *Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (date of application: 04/13/2024) [in Ukrainian].

10. Naukovo-praktychnyy komentar Kryminal'noho kodeksu Ukrayiny [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine] (2015) / ed. O. M. Dzhuzhi, A. V. Savchenko, V. V. Cherneya. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

11. Naukovo-praktychnyy komentar Kryminal'noho kodeksu Ukrayiny [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine] (2005) / ed. M. I. Melnik, M. I. Havronyuk. 3th ed., Reworked. and add. Kyiv: Atika [in Ukrainian].